

Zbigniew Zaporowski

Prasa lubelska : tradycje i współczesność

Rocznik Lubelski 22, 176-178

1980

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

uległ znacznemu rozproszeniu — autorka odnalazła tylko 99 pozycji. Znane obecnie fragmenty księgozbioru to przede wszystkim zagraniczne wydania dzieł autorów starożytnych (szczególnie greckich) pochodzące głównie z wieku XVI. Książki noszą ślady intensywnych studiów Szymonowica. Autorka szeroko omówiła marginalia poety, wskazując na ich wielką rolę w rekonstrukcji warsztatu poety. Są one także ważnym przyczynkiem do obserwacji wpływów antycznych na twórczość Szymonowic. Mgr Ryszard Montusiewicz (UMCS) zajął się zainteresowaniem i oceną twórczości Szymonowica przez współczesnych i w następnych pokoleniach (do XVIII wieku). Zwrócił uwagę na znaczenie *Sielanek* — ich popularność, wpływ na twórczość innych poetów, recepcję dzieła Szymonowica w innych krajach europejskich. Mgr Tadeusz Piersiak (UMCS) dokonał oceny stanu badań nad twórczością Szymonowica. Zestawił oceny, sądy, interpretacje zawarte w podręcznikach i syntetycznych zarysach dziejów literatury polskiej. Autor stwierdził znaczne uproszczenia zawarte w podręcznikowych spojrzeniach, wskazujące na niepełne rozumienie twórczości Szymonowica. Odbiegają one daleko od aktualnego stanu badań nad dziełem poety.

Sesję zakończyła dyskusja nad wygłoszonymi referatami. Z dużą uwagą wysłuchano wystąpienia prof. dr Tadeusza Ulewicza (Kraków), który w obszernej wypowiedzi wysoko ocenił dorobek sesji zgłaszając jednocześnie szereg uwag pod adresem wygłoszonych referatów oraz podzielił się z zebranymi wieloma interesującymi refleksjami nad dziełem Szymonowica. Ponadto w dyskusji zabrali głos: Halina Wiśniewska, Ryszard Szczygieł, Marian Chachaj, Adam Andrzej Witusik, Helena Borowiec, Jerzy Kowalczyk, Stefan Nieznanowski i Maria Rudzka. Podsumowania obrad dokonali prof. dr Teresa Skubalanka i prof. dr Kazimierz Myśliński. Pokłosie sesji zostanie wkrótce udostępnione szerszemu gronu badaczy, bowiem organizatorzy zapowiadają publikację materiałów sesji w odrębnym tomie.

Eugeniusz Janas

PRASA LUBELSKA — TRADYCJE I WSPÓŁCZESNOŚĆ

W dniach 12 i 13 marca 1979 r. odbyła się w Lublinie sesja naukowa poświęcona tradycji i współczesności prasy lubelskiej. Organizatorami jej byli: Pracownia Historii Dziennikarstwa Polski Ludowej Wydziału Dziennikarstwa i Nauk Politycznych Uniwersytetu Warszawskiego, Instytut Historii Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, Międzyuczelniany Instytut Nauk Politycznych w Lublinie, Lubelskie Towarzystwo Przyjaciół Radia, Prasy i Telewizji, Wydawnictwo Lubelskie, RSW Prasa—Książka—Ruch oraz Oddział Lubelski Stowarzyszenia Dziennikarzy Polskich. W sesji uczestniczyli pracownicy naukowcy z Lublina, Warszawy, Białegostoku i Krakowa. Dwudniowe obrady zapoczątkowało posiedzenie plenarne, na którym nakreślono dzieje prasy lubelskiej w XIX i XX w.

Zostały wygłoszone następujące referaty: mgr Alina Krystyna Gromek (Lublin) — *Dzieje prasy lubelskiej 1803—1939*, dr Andrzej Notkowski (Instytut Badań Literackich PAN) — *Rola i miejsce prasy lubelskiej wśród czasopiśm polskich okresu międzywojennego*, doc. dr hab. Jerzy Jarowiecki (WSP Kraków) — *Miejsce prasy konspiracyjnej na Lubelszczyźnie, na tle polskiej prasy podziemnej w okresie okupacji hitlerowskiej 1939—1945*, prof. dr hab. Alina Słomkowska (Uniwersytet War-

szawski) i mgr Alojzy Leszek Gzella (Stowarzyszenie Dziennikarzy Polskich, Lublin) — *Etapy rozwoju prasy lubelskiej na tle prasy w PRL 1944—1979*. Świetnym uzupełnieniem referatów były wspomnienia organizatorów prasy w Polsce Ludowej: redaktora „Gazety Lubelskiej” i „Odrodzenia” — Grzegorza Jaszuńskiego, dziennikarza Polpresu — Stefana Ziemińskiego i zasłużonego lubelskiego drukarza Kazimierza Rosiaka.

Posiedzenia robocze odbywały się w trzech sekcjach: sekcja A obejmowała dzieje prasy lubelskiej do 1939 r., sekcja B — lata 1939—1944, natomiast w sekcji C zajmowano się problemami prasy lubelskiej okresu Polski Ludowej.

W sekcji A zostało wygłoszonych 10 referatów i komunikatów. Tematyka pierwszej grupy wystąpień dotyczyła kierunków i orientacji politycznej prasy lubelskiej. Były to referaty: doc. dr. hab. Jerzego Myślińskiego (Instytut Badań Literackich PAN) — *Prasa socjalistyczna w Lublinie przed 1914 r.*, dr Marii Meglickiej (Centralne Archiwum Komitetu Centralnego PZPR) — *Z dziejów lubelskiej prasy komunistycznej*, dr. Jana Skarbka (Katolicki Uniwersytet Lubelski) — *„Kurier Lubelski” 1830—1831. Efemeryda z czasów powstania listopadowego*, doc. dr. Mariana Fuksa (Żydowski Instytut Historyczny) — *Prasa żydowska w Lublinie 1918—1939*, oraz mgr Danuty Bieniaszkiewicz (SDP, Lublin) — *Postępowe idee Kuriera Lubelskiego z 1906 r.*

W następnej grupie referatów i komunikatów omawiano problematykę i warunki działania poszczególnych organów prasowych. Były to wystąpienia: mgr Aleksandry Garlickiej (Instytut Badań Literackich PAN) — *Prasa lubelska w okresie I wojny światowej*, mgr Aliny Krystyny Gromek (Lublin) — *Lubelskie inicjatywne wydawnictwa nie zrealizowane w latach 1900—1906*, mgr. Alojzego Leszka Gzelli (SDP, Lublin) — *Działalność cenzury i konfiskaty pism w Lublinie w latach 1930—1933*, mgr. Andrzeja Sadowskiego (UMCS) — *Problematyka stosunków polsko-niemieckich na łamach „Głosu Lubelskiego” w latach 1935—1936* i Zdzisława Spaczyńskiego (Tomaszów Lubelski) — *Drukarnie tomaszowskie*.

W sekcji B zostało wygłoszonych 8 referatów i komunikatów o nader zróżnicowanej treści. I tak: doc. dr. hab. Zbigniew Hirsz (Filia Uniwersytetu Warszawskiego w Białymstoku) referował zagadnienie *Lubelska prasa konspiracyjna*, a dr hab. Edward Olszewski (Międzyuczelniany Instytut Nauk Politycznych, Lublin) — *Druki ulotne lewicy konspiracyjnej na Lubelszczyźnie w latach wojny i okupacji*. Wystąpienia powyższe nakreśliły szeroki obraz dziejów i funkcjonowania prasy podziemnej. Ponadto głos zabierali: dr Zofia Sokół (WSP Kraków) — *Prasa konspiracyjna Rzeszowa i Lublina. Studium porównawcze* mgr Władysława Wójcik (WSP Kraków) — *„Nowy Goniec Lubelski”, a „Goniec Krakowski”*, doc. dr. hab. Stanisław Surdacki (UMCS) — *Prasa konspiracyjna w obwodzie kraśnickim 1939—1944*, mgr Elżbieta Borak (Lublin) — *„Nowy Goniec Lubelski” 1940—1944*, mgr Bożena Pietrzyk (WSP Kraków) — *Treści literackie w konspiracyjnej prasie ludowej*, oraz mgr Alina Krystyna Gromek (Lublin) — *Straty dziennikarzy i drukarzy lubelskich w okresie II wojny światowej*.

Najwięcej, bo aż 17 referatów i komunikatów zostało wygłoszonych w sekcji C. I tak: doc. dr. hab. Zygmunt Mańkowski (UMCS) przedstawił *Orientacje i tendencje polityczne w prasie PKWN*. Referent scharakteryzował oblicze przemian rewolucyjnych w pierwszych miesiącach istnienia władzy ludowej, a także omówił odbicie tych procesów w prasie PKWN. Mgr Andrzej Krawczyk (UW) w referacie *Działalność Resortu Informacji i Propagandy w Lublinie i na Lubelszczyźnie w latach 1945—1947* naszkicował główne kierunki działalności jego wydziałów: polityczno-wychowawczego, propagandowego i informacyjno-prasowego. Pozostałe re-

feraty i komunikaty dotyczyły następujących zagadnień: — problematyka poruszana na łamach prasy lubelskiej, głównie jednak w okresie PKWN

mgr Antoni Wiśniewski (UW) — *Problemy młodzieży na łamach prasy lubelskiej okresu PKWN*, mgr Grażyna Kubicka (UW) — *Problematyka ruchu ludowego w prasie lubelskiej okresu PKWN*, mgr Janina Szajkowska (SDP, Warszawa) i mgr Ewa Heine (SDP, Warszawa) — *Życie codzienne w Lublinie lipiec 1944—luty 1945*;

— prasa partii i organizacji politycznych oraz charakterystyka poszczególnych organów prasowych

mgr Andrzej Kozioł (UW) — *Prasa partii ruchu robotniczego w okresie lubelskim*, mgr Andrzej Zieliński (UW) — *Początki prasy organizacji młodzieżowych po wyzwoleniu*, mgr Jacek Natanson (UW) — *Rola i charakterystyka „Odrodzenia” w okresie PKWN*, mgr Mieczysław Nowak (SDP, Lublin) — *„Gazeta Lubelska” jako pierwszy dziennik wojewódzki w Polsce Ludowej*, mgr Alina Piwkowska (Puławy) — *Gazeta zakładowa „Nasze Sprawy” Zakładów Azotowych w Puławach jako przykład prasy zakładowej na Lubelszczyźnie*, mgr Anna Radczak-Mańkowska (SDP, Lublin) — *„Sztandar Ludu” jako jeden z najstarszych organów KW PZPR*, mgr Maciej Miśkowiec (SDP, Warszawa) — *Prasa studencka w Lublinie 1944—1979*; — z działalności ludzi związanych z powstaniem prasy w Polsce Ludowej

mgr Zbigniew Gregorzyc (SDP, Warszawa) — *Działalność Jerzego Borejszy w okresie lubelskim*, mgr Ewa Pankiewicz (SDP, Warszawa) — *Karol Kuryluk, redaktor „Odrodzenia”*.

Ponadto jeszcze głos zabierali: dr Michał Zięba (WSP Kraków), który przedstawił problemy ruchu wydawniczego Lublina 1945—1947. Mówca ustalił liczbę 87 pozycji zwartych, z czego 9 o objętości powyżej 5 ark. wyd. wydanych w tym okresie w Lublinie. Mgr Urszula Stosio (WSP Kraków) poczyniła uwagi o rozwoju prasy śląskiej w latach 1945—1949, a mgr Ewa Bandura (Bibl. Gł. UMCS) przedstawiła informację naukową na łamach „Sztandaru Ludu” i „Kurieria Lubelskiego” w roku 1977.

Roboczy charakter sesji spowodował ożywioną dyskusję w poszczególnych sekcjach. Ogółem zabrały głos 72 osoby. Z dyskutantów na szczególną uwagę zasługuje wypowiedź działacza PKWN, ministra propagandy i informacji w latach 1945—1947, Stefana Matuszewskiego. W swoim wystąpieniu nakreślił główne problemy kierowanego przez siebie ministerstwa, które obejmowało sprawy radia, prasy i organizacji społecznych (TPPR, TPŻ).

Dwudniowe obrady podsumował kierownik sektora ideologicznego Wydziału Prasy, Radia i Telewizji KC PZPR, doc. dr Mieczysław Krajewski. Wskazał m.in. na konieczność dalszych badań prasoznawczych, zwłaszcza okresu Polski Ludowej. Wysoko ocenił też wyniki zakończonych sesji.

Pokłosie obrad w postaci pozycji książkowej zawierającej wygłoszone i nadesłane referaty ukaże się w roku XXXV-lecia Polski Ludowej. W trakcie sesji zostały zorganizowane wystawy: w Muzeum im. Józefa Czechowicza — „Lubelska Prasa Literacka” i w holu Międzyuczelnianego Instytutu Nauk Politycznych — „Dzienniki Lubelskie”.

Zbigniew Zaporowski